

Бриф од конференција:

Стратегии на политичките партии во Северна Македонија за поголемо учество на жените во политиката — 2024

Овој прирачник е производ од конференцијата на тема „Насилство врз жените во политиката – решенија за поголемо политичко учество на жените“, која се одржа на 9 февруари, 2024 година во Скопје. Настанот беше организиран од Фондацијата за демократија на Вестминстер (ВФД), во партнерство со Институтот за комуникациски студии (ИКС), а со поддршка од Британската амбасада.

На конференцијата, покрај почесната говорничка - пратеничката во Парламентот на Велика Британија г-а Јасмин Куреши, учество зе доа претставнички и претставници на повеќе политички партии во Северна Македонија, заедно со академици, истражувачи/чки и експерти/ки од граѓанското општество. Настанот послужи како платформа за дискусија на улогата на финансирањето на политичките партии за зголемување на родовата еднаквост, влијанието на медиумските наративи врз насилството врз жените во политиката, идентификување на постоечките бариери во земјата, како и изнаоѓање на ефикасни решенија за зајакнување на застапеноста на жените во политиката.

Целта на овој бриф е да послужи како алатка за следење и насочување на идните стратегии на политичките партии во Северна Македонија во насока на поголемо учество на жените во политиката.

Позитивна пракса од Велика Британија

- ✓ Како резултат на застапувањето од страна на феминистичкото движење за еднаква застапеност на жените во политиката, и воведување на родови квоти и отворени листи, на изборите во 1997 година бројот на жените во парламентот на Велика Британија достигнува двојно повисока бројка;
- ✓ Значајна мерка која се применува е обезбедувањето обуки за жените за поголемо вклучување и учество во политиката. Една од партиите, на пример, обезбедува обуки низ целата земја, спроведени од страна на експерти/ки и поранешни пратеници/чки за водење на жените низ процесот на водење кампањи, зајакнување на потребни вештини, логистика, итн. како и програма за лидерство за жени-членки, која има за цел да ги охрабри и обучи жените за лидерски улоги;
- ✓ Жените почесто се предмет на вознемирување на социјалните медиуми, за разлика од мажите, вознемирувањето на жените, кое е најчесто од сексуална природа, претставува една од бариерите за вклучување на жените во политиката. Оттука, потребно е да се обезбедат услови во кои жените нема да се чувствуваат под закана да се вклучат во политиката. Така, на пример, една партија од Велика Британија има воспоставено формална процедура за заштита од сексуално вознемирување, каде се јасно наведени чекорите и контактите за доверливо пријавување и заштита од сексуално вознемирување;
- ✓ Доколку некоја жена има дете за кое мора да се грижи и не може да дојде во парламентот за гласање, во Велика Британија постои систем на гласање преку посредник односно некој од нејзините колеги/шки може да го даде гласот во нејзино име;
- ✓ Сè поголемото присуство на жени во политиката се покажува како особено значајно за подигнување на свеста за одредени теми и донесување на закони кои се од важност за жените

Финансирање на политичките партии за зголемување на родовата еднаквост

- ✓ Финансиската поддршка е еден од предусловите за жените да можат да се вклучат во различните политички кампањи, да бидат активни и успешни. Традиционалните родови улоги и општествените очекувања може значајно да го попречат пристапот на жените до финансиски ресурси во политиката, а во некои земји и самата законска регулатива не го

поддржува финансирањето на политичкото учество на жените;

- ✓ Воведувањето на квоти во многу земји придонесе за зголемување на учеството на жени, но тие не се доволни за да се обезбеди вистинско застапување и слушање на нивниот глас во политиката;
- ✓ Во многу земји, финансирањето на кампањите во голема мера се потпира на приватни донации, што може да ги фаворизира кандидатите со големо лично богатство или пристап до богати политички мрежи, области каде жените често се во неповолна положба;
- ✓ Жените во просек заработуваат помалку од мажите, што може да им го отежне самофинансирањето на кампањите или придонесот за политичките партии;
- ✓ Политичките партии имаат помала веројатност да ги поддржат женските кандидати финансиски и организациски, често поради согледаните изборни ризици или предрасуди во однос на лидерските способности на жените;
- ✓ Решавањето на овие предизвици бара повеќестран пристап, вклучително и реформирање на законите за финансирање на кампањите со цел да се изедначат условите за учество, обезбедување ресурси и менување на општествените ставови за жените кандидатки.

Улога на медиумите врз насилството врз жените во политиката

- ✓ Медиумите ги употребуваат и потврдуваат родовите стереотипи вклучително за учеството на жени во политика, со што придонесуваат за нормализирање на културата на родово базирано насилство,
- ✓ Антиродовите наративи се широко застапени во медиумите што доведува до ширење на родови дезинформации во насока на нарушување на угледот на политичарките, омаловажување на нивната личност и способности, итн., чија крајна цел е исклучување на жените од јавниот дискурс;
- ✓ Објавите на новинарските извештаи на социјалните медиуми се користат за креирање и ширење на родовите дезинформации, и се плодна почва за родово базиран говор на омраза и вознемирување;
- ✓ Потребно е медиумите да креираат и пласираат содржини за подигнување на свеста за негативните ефекти на родово базираното насилство и промовирање на принципот на родова еднаквост.

Состојби и бариери за учество на жените во политиката во Северна Македонија

- ✓ Дискриминацијата на жените во политиката е сè уште присутна во земјата. Најкритично е на локално ниво односно онаму каде што нема предвидено родови квоти и каде постои најниска застапеност на жените, со 36,5% советнички и 2,5% градоначалнички. Оваа родова дискрепанца е присутна кај сите партии, како на ниво на партиските општински организации и во централните тела на партиите;
- ✓ Во последните години постои одредена рамноправна застапеност на жените, пред сè заради почитување на законските норми, но не и рамномерна застапеност на жени во политичките партии;
- ✓ Традиционалните и религиски фактори сè уште имаат значајно влијание врз учеството на жените во политиката;

- ✓ Социјалните и економските аспекти се суштински за влез на жените во политиката, особено на локално ниво, пришто еден од клучните фактори за жените во политиката е нивниот пристап до финансиски ресурси;
- ✓ Потребно е да се работи на подобрување на партиските статuti во насока на зајакнување на позицијата на жените во партијата, на пример преку воведување на родови квоти на различни партиски нивоа и структури;
- ✓ Потребно е подобрување на статутарната позиција на форумите на жени, особено од аспект на нивна финансиска независност;
- ✓ Потребно е подобрување на имиџот на политичките партии за што е значајно вклучување и промоција на жените во политиката, особено на локално ниво.

Заложби на политичките партии

Имајќи ја предвид нивната улога за учество на жените во политиката, политичките партии во Северна Македонија во своите излагања на конференцијата ги изразија нивните заложби за обезбедување поголема застапеност и учество на жените во политиката. Подолу се резимираани нивните излагања:

- ✓ Вградување на принципот на родова еднаквост во своите политики и програми, како еден од приоритетите на партијата
- ✓ Дефинирање и/или зголемување на внатрешните родови квоти во рамки на Статутите на партиите од 40% до 50% во насока на поголема застапеност на жените на сите нивоа на органите на партијата;
- ✓ Зголемување на родовите квоти на 50% за застапеност на жени на пратеничките листи;
- ✓ Воведување на родови квоти за поголема застапеност на жени на министерски позиции во извршната власт;
- ✓ Воведување и/или зголемување на родовите квоти на 50% за застапеност жени на избори на локално ниво, вклучително и за градоначалнички позиции;
- ✓ Креирање на иницијативи и амандмани за унапредување на законодавството. Па така, дел од партиите се залагаат за една изборна единица со отворени листи, со еднаков број застапеност на жени и мажи;
- ✓ Поголемо учество во процесот на донесување на партиски одлуки и зајакнување на финансиската

независност на форумите на жени во партиите, како и зајакнување на нивната улога, преку креирање стратешки насоки и активности;

- ✓ Поттикнување и охрабрување на жените за активно вклучување во политичкиот живот и градење на нивните капацитети, преку обучување и менторирање во соработка со организации и партии;
- ✓ Промоција и зголемување на видливоста на жените во политиката, особено преку нивно назначување за носителки на кандидатски листи, како и промовирање на успешни приказни на жени во политиката;
- ✓ Воведување на мерки за спречување и заштита од дискриминација и различни форми на насилство преку партискиот кодекс на однесување и внатрепартиски активности за превенција, со цел овозможување на безбедна средина за жените во партијата и политиката;
- ✓ Примена на позитивни кампањски техники и употреба на родово сензитивен политички говор;
- ✓ Поголемо учество на мажите членови на партиите во промовирање и поддршка на родовата еднаквост во партиите и во политиката генерално;
- ✓ Дел од партиите ја препознаваат потребата за рамнотежа помеѓу професионалниот и приватниот живот и притисокот кој е многу поголем за жените во политиката.

Општи насоки за политичките партии за поголемо учество на жените во политиката

- ✓ Екстерна и/или интерна евалуација на партиските документи, процедури, како и на внатрешната култура од родова перспектива и идентификување на дискриминирачки елементи и практики, како и евалуација на потребите на жените членки на партијата;
- ✓ Институционализирање на принципот на родова еднаквост во политичките партии што подразбира ревидирање на внатрешни документи, вклучително и Статутот на партијата, процедури и структура на партијата на сите нивоа;
- ✓ Промовирање на поголема внатре-партиска демократија, со тоа што жените ќе заземат посуштински улоги во самите политички партии, преку воведување на родови квоти и/или нивно зголемување на 50% во сите органи на партијата;
- ✓ Воведување на родови квоти од 50% за кандидирање на жени на избори, вклучително и на локално ниво односно и онаму каде не се предвидени законски родови квоти и одбегнување на користење на жените кандидатки само за пополнување на кандидатски места за кои се проценува дека нема да имаат доволно гласови;
- ✓ Развивање на партиски стратегии и акциски планови за родова еднаквост со јасни цели, активности, временски рамки и соодветни финансиски средства за нивно реализирање, како и спроведување на задолжителен мониторинг и евалуација на нивното имплементирање во пракса;
- ✓ Водење и редовно обновување на родово разделени податоци во партиите, со цел следење на трендови, идентификување на старо-нови родови јазови и евалуација на ефектите од примена на одредени родови мерки;
- ✓ Воспоставување и/или зајакнување на улогата на женските форуми во рамки на партиите, преку нивно формализирање, финансиска независност и обезбедување нивно активно учество во процесите на носење на одлуки на ниво на целата партија;
- ✓ Воведување на мерки за транспарентна и правична распределба на ресурси во партијата, особено за пристап до ресурси потребни за спроведување на успешни изборни кампањи;
- ✓ Обезбедување на соодветна видливост на жените за време на изборни кампањи, медиумско присуство, споделување експертиза, партиски материјали, итн., како и поддршка и промовирање на role models на жени во рамки на партијата;
- ✓ Употреба на родово сензитивна реторика на ниво на партијата, која не се заснова на родови стереотипи и која го поддржува и промовира учеството на жените во политичкиот живот;
- ✓ Развивање на внатрешни механизми за заштита на жените и промоција на наративи за поттикнување на позитивни ставови за жените во политиката;
- ✓ Организирање и спроведување на специјализирани обуки и менторски програми за жени за развивање на капацитети, подготовка на кандидатури, прибирање финансиски средства, јавен настап, водење кампања, итн.;
- ✓ Воспоставување на партнерска соработка со организации во градењето на капацитетите за промоција и имплементација на принципот на родова еднаквост во рамки на нивната работа;
- ✓ Обезбедување на сигурна средина за жените членки на партијата преку уредување на јасни забрани за примена на која било форма на родово базирана дискриминација и насилство и родово базиран говор на омраза и соодветно санкционирање, како и јавно повикување за воздржување од какви било форми на родово базирано насилство и говор на омраза;
- ✓ Воведување на мерки за подобро балансирање помеѓу приватниот и професионалниот живот, со што нема да биде загрозено учеството на жените во партиските и политичките процеси. Во оваа насока, би можело да се предвидат мерки како можност за учество и гласање по електронски пат или преку посредник, обезбедување на простории и лица за нега на деца, приспособување на настани на потребите на жените, флексибилни работни обврски, итн.;
- ✓ Предложување на измени и усвојување на законска регулатива во насока на унапредување на учеството на жените во политиката и родово условување на јавното финансирање на политичките партии, како на пример, Изборен законик, Закон за родова еднаквост, Законот за финансирање на политичките партии, итн.